

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

Uredništvo in upravništvo
prejeto: 2657 So.
Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 So. Lawndale Ave.
Telephone Rockwell 4904.

ETO—YEAR XVIII.

Čena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek 16. marca (March 16), 1925.

Subscription \$5.00 Yearly

STEV.—NUMBER 63

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

STAVBINSKI DELAVCI PRED KRIZO

DIREKTNO PRIZADETI SO LE STAVBINSKI DELAVCI V KALIFORNIJI.

Ampak kriza se lahko razširi križem Združenih držav.

Washington, D. C. — Wm. J. Tracy, finančni tajnik departmента stavbinskih delavcev Ameriške delavske federacije, nanaša, da je prejel od stavbinskih delavcev, ki so pridruženi Ameriški delavski federaciji in Kalifornijskemu državnemu svetu stavbinskih delavcev, ultimatum, da razgrinja, da postojita kriza v stavbinskih strokah, ki se lahko razširi križem Združenih držav.

Glavni odborniki mednarodnih stavbinskih delavcev, izjemni unije tesarskih delavcev, zahtevajo soglasno, da se sprejme njih pravila na prihodnji konvenciji stavbinskih delavcev, ki se bo odbrževala v dne 18. marca t. l. v Montereyju, Cal., in spravijo v soglasje s pravili departmента stavbinskih delavcev Ameriške delavske federacije, kot so bila sprejeta na konvenciji Ameriške delavske federacije v El Pasu.

V Kaliforniji se stavbo večinoma iz lahkega materijala in to je povzročilo, da imajo tesarski delavci večino v lokalnih svetih stavbinskih delavcev. Po pravilih departmента stavbinskih delavcev Ameriške delavske federacije, pa ne sme imeti večine glasov v svetu stavbinskih delavcev nobena unija. Dodaj se niso ozirali na to določbo v pravilih. Bratovščina tesarskih delavcev se ne ozira na te določbe, kar pokazuje spor s kleparskimi delavci v Chicagu.

Ko se je vršila zadnja konvencija Ameriške delavske federacije v El Pasu, se je sklenilo, da se da uniji tesarskih delavcev v Kaliforniji šestdeset dni časa, da se podvrže pravilom. Unija tesarskih delavcev ni storila ničesar in prejela je še šestdeset dni odloga. Ko so pretekli ti dnevi, je bil sprejet ultimatum, ker je bilo jasno, da mirna in pametna beseda pri tesarskih delavcih ničesar ne doseže.

Tajnik Tracy meni, da se lokalne organizacije stavbinskih delavcev ne dajo več pogovoriti, ampak zahtevajo, da se napravi konec nadvladi tesarskih delavcev v Kaliforniji.

Bratovščina tesarskih delavcev, zavožena po svojih voditeljih, išče že dalj časa spor s drugimi stavbinskimi delavci. Vre pa hodi le toliko časa po vodo, da se ubije.

In če Bratovščina tesarskih delavcev ne bo odnehala, se moč izcimi zaradi te trmoglavosti boj v vrstah organiziranih stavbinskih delavcev. Smejali in roke meli veselja bodo pa podjetniki, ako pride do boja.

MILJONARJEV SIN MED RO-PARJL

Chicago, Ill. — Polcija je prišla tri mlade roparje, ko so hoteli oropati krošnjarja William Moora. Banditje so se postavili v bran s pištolami in izmenjanih je bilo več strelcov, preden so se udali. Komaj so bili prijeti, je prisopihal Henry D. Reis in obtožil trojico, da ga je oropala za devet dolarjev.

Prijeti roparji so naznanili, da se pišejo: Jerry Hesler iz Hinsdala, Otto Refke iz Chicaga in Harry Turner iz Chicaga. Hesler je dejal, da je milijonarjev sin iz Hinsdala. Mrs. A. J. Hesler je izjavila po telefonu, da ni njena sina, ki mu je ime Jerry. Policijski načelnik Nicholson iz Hinsdala bo skušal identificirati Heslerja. Dognati hoče, ako je tudi on sodeloval pri dveh vlomih v zadnjem času v Hinsdalu.

Polcija izjavlja, da je Hesler napravil dolgo izpoved o ropih, pri katerih je sodeloval.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika. Coolidge je dal ultimatum senatu. Senat je odložil zadevo mednarodnega sodišča na prihodnje zasedanje.

Stavbinski delavci pred splošno krizo.

Slabe posledice spora v tesarski uniji.

Po svetu.

Stavka, katero vodijo fašisti v Italiji, se razširja.

Šest komunistov ubitih v volilnih izgredivih v Nemčiji.

Francoški radikali sprejeli boj s kardinali.

Imperijalisti se vesele dr. Sunjatsenove smrti.

Flu je začela popuščati

Preobrat v vremenu je omilil epidemijo influence v Chicagu.

Chicago, Ill. — Zdravstveni komisar Bundesen je poročal v soboto, da je epidemija influence in pljučnice malo popustila. V petek je umrlo 23 oseb in prijavljenih je bilo 112 novih bolnikov. Preobrat v vremenu — snežen vihar, ki je precej izčistil ozračje — je vzrok, da je bolezen ponehala, pravi komisar. Toda bolezen je še vedno tukaj in vsakdo naj se čuva ter ne sme zamerjati simptomov.

Bundenen opozarja, da v suhem vremenu se epidemija hitrejšje širi kot v mokrem. On je naprosil gasilni department, naj polije ceste, kadar pride spet suho vreme.

Coolidge je dal ultimatum senatu

Predsednik zahteva, da mora senat potrditi Warrena kot justičnega tajnika, ker on ne mara drugega. Danes se odloči bitka.

Washington, D. C., 15. marca. — Predsednik Coolidge je včeraj sporočil senatu, da Charles B. Warren mora biti potrjen za justičnega tajnika. Drugi ne bo imenovan. Ako senat ne potrdi Warrena, ga bo Coolidge vseeno imenoval tisto minuto, ko senat zaključil zasedanje, brez potrdila. Ko je senat prejel predsednikov ultimatum, je sklenil, da se vrši glasovanje o ponovnem imenovanju Warrena v ponedeljek. Voditelj opozicije so ogroženo izjavili, da ne sme senat niti za las odnehati od svoje ustavne pravice.

Istočasno so bili v senatu viharni prizori, kakršnih še ne pomni zgodovina ameriške višje zbornice. V teku debate o Couzens-Mellonovi aferi so letele ostre psovke in malo je manjkalo, da niso padle pesti.

ORGANIZIRANI PEKOVSKI DELAVCI IN KRUSNI TRUST.

New York, N. Y. — Sto šest in štirideset delavskih unij v New Yorku se je odločilo, da prične z bojem proti krušnemu trustu, ki se prizadeva uničiti organizacijo pekovskih delavcev. Sklicala se je konferenca zastopnikov teh organizacij, na kateri je Hugh Frayne razložil v poljudni besedi, kako je treba nastopiti proti trustu, da bo akcija imela uspeh. Priporočil je, da se vsi živežni delavci združijo, ker je uspeh precej odvisen od enotne akcije delavcev, ki so direktno prizadeti.

Trocijski bo poslan v Tokio?

Berlin, 14. marca. — Iz Moskve je prišla vest, da sovjetska vlada pošlje Trockijski kot poslanika na Japonsko. Druga vest se glasi, da je centralni izvrševalni odbor odločil, da se vrše ponovno sovjetske volitve v vseh onih krajih, kjer je pri zadnjih volitvah, ki so bile pred kratkim, glasovalo manj kot 35 odstotkov volilnih opravičencev.

IZGOVORI TESARSKIH DELAVCEV NE DRŽE

ONI LEPO DELAJO OB STRANI NEORGANIZIRANIH DELAVCEV.

Ampak spore iščejo s svojimi organiziranimi tovariši.

Chicago, Ill. — Stavka, ki je bila odrejena v hotelu Sherman v Chicagu, postavlja jurisdikcijski spor med kleparskimi in tesarskimi delavci popolnoma v drugo luč. Razne razsodbe narodnega razsodišča, katerega člani so organizirani stavbinski delavci, so večkrat izrekli, da vrata, okna, okrajke in okrožice iz kovinske pločevine zastavljajo kleparski delavci.

V hotelu Sherman je pa položaj drugačen. Stavbinski delavci so zastavkali in na delu so ostali tesarski in kleparski delavci in parovodni monterji. Kleparski delavci, ki delajo v hotelu Sherman, so neorganizirani.

Tesarski delavci zdaj izjavljajo, da so drugi stavbinski delavci zastavkali proti organiziranim tesarskim delavcem. Ta je popolnoma bosa in pravilna je izjava kleparskih delavcev, ki pravi ako bi se stavki pridružili še tesarski delavci, tedaj bi delo v hotelu Sherman dobili organizirani kleparski delavci.

Po vsej Ameriki se dviga glas proti vodstvu organizacije tesarskih delavcev, ker so ti voditelji prepojeni še popolnoma s behovskim duhom. Ti voditelji ne poznajo solidarnosti do drugih stavbinskih delavcev, ampak pridobivajo članstvo svoje organizacije na ta način, da skušajo odvzeti delo drugim stavbinskim delavcem, da se lahko pobahajo pred svojim članstvom, glette, koliko dela smo dobili.

Jasno kot beli dan je, da tesarski delavci ne morejo zastavljati oken in vrat iz kovinske pločevine. Kovina vendar ni les, ki se lahko odžaga ali pa obdela z obličem. Robovi so lotani in če počijo, s kom jih bo tesarski delavec lotal?

Iz tega sledi, da je voditeljem tesarskih delavcev jurisdikcijski spor bolj preteza, da lahko delajo skupaj z neorganiziranimi kleparskimi delavci v hotelu Sherman in mogoče tudi drugje. Podjetniki, ki nasprotujejo organiziranemu delavstvu, pozdravljajo akcijo tesarskih delavcev v hotelu Sherman.

STARA GARDA NE ODPUSTI!

Washington, D. C. — Senator Howell iz Nebrasko, ki je bil izvoljen leta 1922, je v letu 1924 podpiral Coolidge. Ampak on je vseeno nastopil proti pograbljenju Muscle Shoals. Zaslišan je bel tudi kot zvedenec o občinskih napravah, ki so ljudska lastnina. S tem si je nakopal jezo stare garde.

Ko so bili pozvani senatorji republikanske stranke, da izpovejo, v katere odseke bi radi prišli, se je Howell prigljal za odsek za mornariške in trgovske zadeve, ker je dokončal mornarsko šolo. Sugestiral je še tri manj važna mesta. Odklonjen je bil povsod. Schall iz Minnesote, ki je slep, je bil imenovan v odsek za mornariške zadeve. Howell je razumel, da je stara garda izšla nad njim svoje maščevanje, ker ji kalil vodo, ko je šlo za Muscle Shoals.

ČUDNA NESREČA.

Rochester, N. Y. — Mrs. Anna Selleck iz Newarka je pred sodiščem iztožila \$4000 odškodnine od nekega Howarda Burcha, ki jo je bil pred nekaj meseci podri z avtomobilom. Zena je tožila, da ji je med padcem, ko jo je zadel avto, srce skočilo z leve na desno stran prsi. Zahtevala je \$15,000 odškodnine, toda porota je zaključila, da za premaknitev srca je dovolj \$4000.

Ligin svet je položil protokol na led

Mirovni pakt bo čakal jesenskega zborovanja v Ženevi. Francija naj zdaj stika za drugimi garancijami.

Ženeva, 14. marca. — Pakt razsodišča, razoroženja in svetovnega miru, ki je bil znan kot ženevski protokol in katerega avtor je bil v glavnem bivši angleški laboritaki premijer MacDonald, je bil včeraj položen v ledenico, kjer bo čakal jesenskega zborovanja lige narodov. Svet lige narodov je sprejel resolucijo dr. Beneša, da se ta stvar prepusti skupščini lige, iz katere je izšla. Obenem so prenehala vsa razmotrivanja o mirovni garancijah v imenu lige; načrti za mednarodno razorožitveno konferenco, katero je imela sklicati liga v prihodnjem juniju, so zleteli v koš.

Angleški zunanji minister Chamberlain je dejal včeraj, da defenzivni pakt petih velic — Anglije, Francije, Italije, Belgije in Nemčije — bo še najboljša garancija za evropski mir. Svet lige narodov zdaj rešuje razne spore po Evropi, katerih je čeden kupček.

Fašisti in socialisti v skupni stavki

Več ko 100,000 delavcev na štrajku v severni Italiji. Kapitalisti so jezni in dolže fašiste izdajstva.

Rim, 14. marca. — Čudna so pota fašizma! Stavka zovinarjskih delavcev, katero so začeli fašisti, je danes splošna po vsej severni Italiji. Najmanj 100,000 delavcev je prvič pod režimom črnih srajc v konfliktu s italijanskimi kapitalisti.

Fašistične unije in unije Splošne delavske zveze, ki so pod vodstvom socialistov, sodelujejo v stavki in popolnoma kontrolirajo situacijo. Fašisti so včeraj dali organizaciji delodajalcev ultimatum, da mora v 24 urah sprejeti pogoje delavcev.

Kaj naredi fašisti, ako lastniki velikih avtomobilskih tovarnen v Milanu, Turinu in v drugih mestih zavržejo ultimatum in ne povišajo mezd, se še ne ve. V ultimatu sicer ni nobene grožnje, toda Mussolinijeva vlada se nahaja v zelo kritičnem položaju. Minister za notranje zadeve Federzoni je takoj po izdajanju ultimata hitro sklical konferenco tovarnarjev, da izve, če so zadnji pripravljeni dati koncesije stavkarjem.

Industrijski magnatje so silno jezni na fašiste, katerim očitajo grdo nevalečnost in izdajstvo. Sedanja stavka vsekakor znači preobrat v odnosih med velikimi podjetniki in fašistično politiko; mnogi pravijo, da pomeni revolucionaren preobrat.

Stavkarji zahtevajo, da jim tovarnarji povišajo plače za toliko za kolikor so narastle cene živil in drugih življenjskih potrebščin. Tu se je pokazalo, da so ekonomske razmere silnejše kot idealistične sanje vodilnih fašistov. Fašisti so končno priznali, da v kapitalistični družbi je razredni boj.

KOMUNISTI RAZBILI ABRA-MOVIČEV SHOD.

Chicago, Ill. — Komunisti in njihovi simpatiziranci so v nedeljo popoldne razbili shod Rafaela Abramoviča, predstavnika ruskih menjševikov, ki se je vršil v gledališču Garrick. Okrog 20 oseb je bilo ranjenih in ravno toliko aretiranih.

VREME.

Chicago in okolica: V terek deloma oblačno in gorko. Južen veter. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 34, najnižja 17. Sonce izide ob 6, zaide ob 5:57.

Agitirajte za "Prosveto"!

ODLOČILNA MOČ SE JE POKAZALA

AMPAK ZDI SE, DA NI UČINKOVALA PODUČLJIVO.

Kolikokrat se bo še pojavila, da se uče ljudje, ki se ne marajo učiti?

Washington, D. C. — Coolidge je bil ponižan, ko je prišlo prikratk do preizkušnje moči, govore v političnih krogih. Borah in skupina senatorjev z zapada so pokazali Beli hiši, da jih ne more prezirati kar tjevidan, ker so odločilna moč v senatu. Pridružili so se demokratom, ko je šlo za potrditev Warrena justičnim tajnikom in potrditev je bila odklonjena z 41 proti 39 glasovom. Od leta 1869 je senat prvokrat odklonil člana kabineta, ki ga je priporočil predsednik.

Res je, da je debata, ki se je vršila pred glasovanjem, podala učinkujoč udarec priporočilu. Govorila sta senatorja Walsh iz Montane in Reed iz Misourija. Njuna govora sta bila mojsterska. Ampak najhuji udarec je zadal senator Borah prejšnji dan. V svojem govoru je naglašal, kako je republikanska stranka izdala svoje principe v interesu komercialnega elementa na vzhodu in izročila farmarje na zapadu izkoriščanju. To je bil poziv senatorjem z zapada, da se pridružijo opoziciji. Učinek tega pridruženja se je pokazal. Najprvo so bili oddani enaki glasovi, nato je pa sledil poraz.

Celo senatorji, ki podpirajo Belo hišo, so pričakovali, da se v nji nekaj nauče iz tega dogodka. To se ni zgodilo. Coolidge je ponovno nominiral Warrena. Ne glede na to, kako izpade bodoče glasovanje o priporočitvi Warrena, prvo je bilo znamenje na steni.

Dr. Sunjatsenova smrti razveselila imperijaliste

V Washingtonu smatrajo, da je smrtjo velikega voditelja odstranjena glavna zapreka izkoriščanja Kitajske po zapadnih silah.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Tukajšnji predstavniki ameriških velekapitalističnih interesov vidijo v smrti dr. Sunjatsena, predsednika južnokitajske republike in voditelja socialističnih elementov na Kitajskem, udarec za združenje razcepljenih delov Kitajske in odstranitev največje ovire pri izvajanju imperijalističnih načrtov po zapadnih silah na Daljnem vzhodu.

Dr. Sun, ki je vodil kitajsko revolucijo l. 1911 in strmoglavil dinastijo Mandžu, je bil dobro znan v San Franciscu, kjer se je nahajal pred revolucijo. Velika večina Kitajcev, bivajočih v Združenih državah, je bila na njegovi strani. On je vodil neizprosen boj proti vsaki tujezemski finančni in trgovski kakor politični nadvladi Kitajske. Mednarodni kapitalisti so že od nekdaj hoteli narediti iz Kitajske svojo kolonijo, toda ravno dr. Sunjatsen jim je ne samo enkrat zmešal štrnec.

Zdaj bodo seveda iznova poskusili s svojimi intrigami in nova civilna vojna na Kitajskem ni izključena.

CIKAŠKE VESTI.

— Glede smrtne ponesrečbe neznanega človeka, ki se je pisal Joseph Zaitz — pred enim tednom ga je povozil vlak, ko se je pripeljal s tovornim vlakom v Chicagu — smo dobili pojasnilo, da ponesrečenec ni bil dotični rojak, ki je nameraval priti iz Oklahome v Chicagu. Dotični Joe Zajc je še vedno v Oklahomi. Kdo je ponesrečenec, je torej še vedno uganka.

Nemška policija ustrelila šest komunistov

Predsedniška volilna kampanja je bila otvorjena s prelivanjem krvi. — Število kandidatov raste.

Berlin, 14. marca. — Polcija je ustrelila šest delavcev in 30 je obležalo bolj ali manj ranjenih v prvih volilnih izgredivih, ki so izbruhnili včeraj v Hallu. Komunisti so v omenjenem mestu organizirali demonstracijo in javni shod. Na govorniški listi so bili Tachmann, predsedniški kandidat komunistične stranke in nekateri angleški ter francoški komunisti, ki so se udeležili strankine konference v Hallu.

Vse je bilo v redu, dokler ni močna četa policije invadirala shoda. Polcija ni motila kandidata Thaelmanna, ko je pa hotel govoriti angleški komunist, je načelnik policije ukazal razpustiti shod. Navzoči delavci so protestirali in nato je načelnik ukazal streljati. Šest komunistov je obležalo mrtvih in okrog 30 ranjenih na prvo salvo.

Berlin, 14. marca. — Število predsedniških kandidatov se najbrj poveča na sedem. Bavarski monarhisti in fašisti nameravajo postaviti svoja kandidata. Monarhisti na Bavarskem, ki so katoličani, ne marajo klerikalnega kandidata Marxa, ker se jim zdi preveč liberalen in končno je republikanec. Nacionalista Jarrasa tudi nočejo, ker je protestant. Ker bo v tekmi pet ali sedem kandidatov, je gotovo, da ne bo nihče izvoljen pri prvih volitvah 29. marca. Stranke bodo le merile svojo moč. Prave kravje kupčije in kompromisi pridejo šele pri ožjih volitvah v aprilu.

Antiklerikalci v Franciji sprejeli boj s kardinali

Radikalni poslanci so izdali svoj manifest, v katerem pravijo, da nadškofje hujskajo na civilno vojno.

Pariz, 14. marca. — Poslanci stranke radikalnih socialistov — ki so bolj antiklerikalni kot socialistični — so imeli včeraj sejo, na kateri so pretresali manifest francoskih kardinalov, naslovljen na katoličane v Franciji, katere kardinali in nadškofje pozivajo, naj se poslužijo direktne akcije proti zakonom o strogem izvajanju ločitve cerkve od države. Radikalci so sprejeli resolucijo, v kateri izjavljajo, da je omenjeni manifest poziv na vstajo in civilno vojno proti vladi.

Resolucija se glasi, da stranka radikalnih socialistov sprejme izzivanje katoliške cerkve v Franciji in stopi na bojno fronto v obrambo zakonov in za popolno ločitev cerkve od države. Resolucija poziva vse ostale napredne stranke, naj se pridružijo radikalnim socialistom v boju proti klerikalizmu. Končno resolucija apelira na Herriotovo vlado, naj se ne umakne niti za las s svojega stališča in naj do zadnje pike izvede zakone, proti katerim se klerikalci puntajo.

TOVARNA ZASEŽENA.

V nji so izdelovali znamenke za žganje v steklenicah.

Chicago, Ill. — Prohibicijonisti detektivski so zasegli tovarno Chicago Box Specialty kompanije na obtožbo, da se v nji izdelujejo znamenke za žganje in obenem je v nji velika zaloga steklenic za žganje.

Detektivski so zaplenili za več ko sto tisoč dolarjev steklenic, na katerih so bile pritrjenjene znamenke za vsakovrstno žganje. Zaseženih znamk je pa bilo najmanj devet milijonov.

Aretirana sta bila tudi dva uradnika, ki sta izjavila, da je kompanija faktor v čikaški industriji že šest in trideset let.

Poleg so zasegli tudi štiri železniške vozove, naložene s steklenicami, na katerih so bile pritrjenjene te znamenke.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2457-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Marc 31-1925) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam ne ostavi list.

PODPORNICI FINANČNIH PRIVATNIH INTERESOV SE BOJE RAZPRAVE.

Dnevnik so poročali, da so poslanci v kanadski zbornici, ki podpirajo privatne finančne interese zapustili zbornico, ko je prišla na dnevni red rezolucija delavskega poslanca J. S. Woodswortha, ki pravi, da ni v interesu dežele, da privatni privilegiji izdajajo denar in privatne korporacije kontrolirajo kredit.

Ti poslanci se strinjajo, da privatni interesi kontrolirajo finance, ampak ko je bilo treba dokazati, da je v interesu dežele absolutno potrebno, da sta kredit in denar pod privatno kontrolo, so zapustili zbornico. Tako postopanje je značilno. Poslanci so bili najbrž tako revni na duhu, da se niso upali zagovarjati stališča, ki ga zavzemajo, ali so pa bili prepričani, da njih argumenti ne bodo držali in nikogar prepričali, da je njih stališče pravilno. Mogoče je oboje. In zategadelj so bili prepričani, da je najbolje, ako zapuste zbornico in tako s parlamentarno potezo onemogočijo sprejem Woodsworthove rezolucije, ki je izredno nevarna ne le privatnim finančnim interesom, ampak vsemu kapitalističnemu gospodarskemu sistemu.

Ako se ne da dokazati, da je v interesu ljudstva potrebna privatna kontrola denarja in kredita, kako se naj potem dokaže, da je v interesu ljudstva potrebna privatna kontrola blagovne produkcije in distribucije? Zagovorniki sedanjega gospodarskega sistema so videli že naprej, da prihaja zanje poraz v razpravi in zapustili so zbornico.

Sedanji finančni minister je skušal ohraniti dan za sedanji gospodarski sistem na ta način, da je Woodsworthu podtikal, da namerava uvesti rusko metodo za izdajanje denarja, ki je ponesrečila. Minister je pri tem pozabil povedati, da so Italija, Francija, Nemčija, Jugoslavija, Rumunska, Ogrska, Avstrija in še veliko drugih dežel uvedle ravno to metodo, kakeršno on zagovarja, pa se je v vseh deželah zelo slabo obnesla, medtem ko ruska metoda zdaj prihaja na konja, tiste dežele, ki se strinjajo z njegovo metodo, so pa še do vratu v gospodarskem blatu, iz katerega se trudijo izkibacati.

Taktika, ki so jo zavzeli nazadnjaki v kanadski zbornici, je pa imela vseeno uspeh, da Woodsworthova predloga ne pride več na dnevni red v sedanjem zasedanju parlamenta. In to je bila tudi njih želja.

Podaljšajmo življenje sedanjemu gospodarskemu sistemu, ako se nam tudi pametni svet smeje! Tako mislijo in ravnaajo zagovorniki kapitalizma.

OD POVSOD PRIHAJAJO SLABE VESTI ZA DELAVCE.

Detroit je mesto avtomobilske industrije. Zdaj bi se moralo tam obrniti kolesje s polno paro v vseh tovarnah. Ljudje ne kupujejo avtomobilov v jeseni, ampak spomladi. Avtomobilska industrija bi torej morala imeti naročila, ko se bliža spomlad. In če ima avtomobilska industrija naročila, tedaj ne dremljejo tudi druge industrije, ker delavci, zaposleni v avtomobilski industriji, kupujejo k svojim zaslužkom življenske potrebščine in ne sede na denarju, ki ga zaslužijo ob času ugodne konjunktore. Avtomobilska industrija nima toliko naročil, kot jih je imela lansko leto. To dejstvo potrjuje, da je bilo v mesecu februarju t. l. zaposlenih nad dva tisoč delavcev več kot v prejšnjem mesecu, kljub temu je pa zaposlenih manj delavcev kot v mesecu februarju lanskega leta. Letos je bilo zaposlenih 211,491, lani pa 240,485 delavcev. Tako poroča društvo, v katerem sta organizirani dve tretjini delodajalcev.

V Detroitu je bilo torej v mesecu februarju zaposlenih manj delavcev kot lani ob tem času. Kje je tista prosperiteta, ki so jo oznanjevali govorniki republikanske stranke v volilni kampanji, da pride zanesljivo, ako bo izvoljen Coolidge predsednikom, Dawes pa podpredsednikom? Ni je še tukaj! In če ni tukaj zdaj, ko se bliža spomlad, kdaj naj pa pride? Mogoče prihodnjo zimo?

Iz takih dejstev se lahko ljudstvo uči, ako se hoče, koliko je verjeti obljubam profesionalnih političarjev,

ki so v volilni kampanji pripravljani obljubiti, da snamejo lune z neba ali pa solnce vržejo z njegovega mesta, ako je tako dejanje koristno za ljudstva.

Obljube profesionalnih političarjev so velike, obudovanja vredne so, ampak kadar jih je treba spolniti, takrat so pa profesionalni političarji v zadregi.

SLIKE IZ NASELBIN

Ramsey, Ohio. — O delavskih razmerah sploh ne morem poročati, ker tu ne delamo že celih šestnajst mesecev. Še čisto nič ne vemo, kdaj nas bodo gospodje spet poklicali na delo. Tiho so še vedno, kakor žabe v postnem času.

V bližini Dungiens, Ohio, si je končal življenje Slovenec John Rojc, star okrog šestdeset let. Poginjal si je kroglo v glavo. Bil je udan pijači. Doma je bil blizu Kamnika, za vas mi ni prav znano, a pri hiši se je reko pri Jurčku. Toliko tudi vem, da zapuščila žena in tri hčere. Ako je komu, ki čita te vrste, znan naslov sorodnikov, jim lahko sporoči, da Johna Rojca ni več med živimi.

Pokojnik ni bil v nobenem društvu. Bilo je škoda denarja, za alkohol pa ne, čeprav je stal deset dolarjev kvart.

Tu so ponoči dne 3. marca tatovi obiskali delavsko kooperativo. Odneli so za \$1500 različnega blaga. Za tatovi ni duha ne sluha, tako da nihče ne ve, na katero stran so mahnil. Kdor jih dobi in naznani, dobi menda \$200 nagrade. — John Vesel.

Bridgeport, Ohio. — Bil sem po več slovenskih naselbinah, kajti poleg zastopništva za Prosveto, da dobivam naročnike, je bil moj namen tudi poskušati srečo in dobiti primerno delo v katerikoli kraju. Ali človek se v takih časih težko pomaga, ker če so slabi časi v enem kraju, so tudi v drugem, kajti sedanji kapitalistični sistem je tako imenitno urejen, da je delavec izkoriščen v Bridgeportu ravnotako kot v Chicagu, v Chicagu pa spet ravno tako kot v Clevelandu itd. Tako sem se vsaj jaz prepričal in videl na lastne oči že večkrat v svojem življenju. Kamor sem prišel, povsod so se pritoževali in tožili o slabih časih. Če ima kdo malo boljše delo, se ga pridno drži, še slabo delo se vsakdo boji pustiti, ker že naprej ve, da mogoče drugje ni boljšega ali slabšega ne bo dobiti. Tako je danes in bo jutri, tako dolgo, dokler je v veljavi sedanji družabni red. Jaz sem sicer dobil delo v Bedfordu, toda plača je za današnje draginje zan nič. S 45 centi na uro pa se živi ti in tvoja družina, če se moreš. S pomočjo prijateljev sem tudi dobil delo v Clevelandu, kamor sem se mislil preseliti, ko bi se ne priključila bolezen v družino. Zbolela mi je desetletna Frances, tako da smo jo tudi s skrbno zdravniško pomočjo komaj rešili najhujšega. Zbolela je za pljučnico, a v par tednih je upati, da okreva.

Ne smem pozabiti rojakov v Bedfordu in Clevelandu. V Bedfordu je naseljenih že precejšnje število slovenskih družin, ki lastujejo svoje domove. Imajo tudi društvo S. N. P. J., ki z naselbino vred lepo napreduje. Kakor sem jaz videl, se vsi dobro razumejo med seboj; vsi so prijazni in gostoljubni. Bival sem med njimi deset dni in se prav dobro počutil. Hvala Johnu Martinšku in družini, kakor tudi družini Zimšek za gostoljubnost. Rojaka Breznikarja ne smem pozabiti. On je po poklicu stavbenik in je napravil več družinam lepe hiše.

Iz Clevelanda, oz. iz Newburga bi se dalo veliko pisati. Povem pa, da jaz skoraj nimam poguma. Vsekakor omenim, da poleg večine, ki sovraži napredek, so tudi taki, ki mislijo s svojimi možgani, kateri pa so v manjšini. Želeti je, da bi manjšina rastle in bi nekoč postala večina. Človeku postane kar dolgčas, ko sliši, kako Slovenci v Newburgu kar tekmujejo med seboj, kdo bo dal več za cerkev. Stejejo si v veliko čast tisti, ki so izvoljeni za cerkvene može, da potem lahko beračijo okoli delavskih trgov za težko prislužene dolarje, ki gredo mlademu in navihane mu gospodu. V tolažbo naj bo, da niso vsi taki in da se tudi v Newburgu dobijo rojaki, ki drugače mislijo. V dokaz zato so napredna društva. Imajo tudi pevsko društvo Zvon, v katerem je več ali manj naprednega elementa. Zvon ima dosti dobro izvedbene

pevske moči obojega spola. Povodnja je dobroznani Kogoj s St. Clair ave.

Naj povem še newburškim prijateljem, da mi je dolgčas za prijeto družbo. Pozdravi! — Frank Sepič.

Bedford, Ohio. — Z delom je pri nas kakor drugod: vedno se moramo boriti za vsakdanji kruh. Kakor drugod je tudi tu vedno kaj novega. Društvo "Cas" št. 460 je privedlo domačo zabavo, s čemur pa se ne morem pohvaliti, kajti par članov ne more storiti, kar bi vsi skupaj lahko. Ne vem, kakor da nekateri poznajo društvo samo takrat, kadar kaj potrebujejo, drugače jim je društvo deveta briga.

Pri rojaku in sobratu Franku Bohu so dobili prvorojenke. Čestitamo. Sestra Mary Hrovat se je močno počakovala pri padcu. Včasih je res tako gladko na tleh, da si človek ne upa na plačo. Želimo ji zdravja.

Sestra Agnes Vrček, soproga predsednika našega društva, se je za vedno ločila od nas. Dne 4. marca je zaspala za vedno po dolgi bolezni sušici. Tu zapuščila moža in dva mala otročička.

Zopet imamo vzgled, kako je društvo potrebno in velike vrednosti delavcem.

Pogreb je bil 9. marca na Calvary pokopališču. Kar mrzlo je človeku pri srcu, ko vidi moža in male otroke, ko se poslavljajo od žene in matere. Brat podpredsednik Vincent Zimšek je držal primeren govor v zadnji pozdrav od naše sestre. — Dragga sestra Agnes Vrček, zapustila si nas in vedno nam bo ostala v spominu. Težka je bila pot življenja, prestala si zemeljsko gorje, počivaj mirno v ameriški zemlji. — Martin Martinšek, tajnik društva "Cas" št. 460 S. N. P. J.

Collinwood, Ohio. — Zopet smo izgubili brata. Tony Čebirlo je bil član društva "Mir" št. 142 S. N. P. J. Letošnje leto, čeprav ga nazivajo sveto leto, je za naše društvo nesrečno leto. V par mesecih smo izgubili že tri, članice in dva člana.

Pokojni Tony je umrl za jetiko, katera je tako zelo razširjena med revnim slojem. Pokopan je bil civilno. Pravijo, da je bil pokopan na neblagoslovljenem prostoru, dasiravno je bil pokopan na blagoslovljenem pokopališču. Tudi namigavajo, da je bil pokopan kakor samomorilec na takem prostoru. Jaz mislim, da mu je čisto vaceno, kje je pokopan, tu ali tam, gotovo pa je, da je ranjki Tony Čebirlo ravno v tistih nebesih kakor če bi ga bili pokopali cerkveno. To je zato, ker je bil pokojni naprednega mišljenja in se ni hotel spovedati. Sploh ni imel nikakih stikov z duhovni.

Ali je ranjki res napravil tako hudodelstvo, ker se ni spovedal? To ni nikako hudodelstvo, hudodelni je sedanji krivični družabni sistem, kateri mu je izpil zadnjo kapljo krvi, mlademu, šele 27 let staremu mladeniču. Če bi bilo ljudstvo pametno, naj bi se vsaj par let vršile civilne poroke, civilni "krsti" in civilni pogrebi. Videli bi, kako bi morali leni trotje iskati drugo delo, ker bi jim "business" nič več ne prinašal. Sedaj se živijo na račun drugih.

Duhovščina naj bi se ne vtikala v politiko, držala naj bi se kar naprej svojega nosa, paša svoje "ovčice", pa bi bilo veliko manj prepričani v naši naselbini. Nepridivna zalega je pri nas zanetila sovraštvo, kakoršnega še ni bilo, odkar stoji cerkev Marije Vnebovzete. Tistega ni več, kar je bilo včasih, kar so gospod rekli, to je bilo res, pa če je bila še taka laž. "Ovčice" še verjamejo, ampak trmasti "kozli", kakor nas naziva duhovni oče, pa ne verjamejo več, ker vidimo vse početje in nelepo delo. — Članica društva Mir S. N. P. J.

Library, Pa. — Z delavskimi razmerami v naši naselbini se ne morem nič kaj pohvaliti. Delo je sicer skoraj vsaki dan v tukajšnjem rovu, ampak rov je prenapoljen z delavci tako, da nekateri tudi za najpotrebnejše ne zaslužijo. Na društvenem polju smo tu-

di nekako obstali. Na članstvu zadnjih par mesecev nič kaj ne napredujemo. Nekoliko so temu krive slabe delavske razmere, nekoliko naselbinski zakon in nekoliko tudi strah pred raznimi nakladami, jednotinimi in društvenimi. Na polju izobrazbe se gibljemo počasi, pa gibljemo vendar. Teden nazaj je bil prirejen v naši dvorani shod, katerega so sklicali člani komunistične stranke v naši naselbini. V kratkem nameravajo isti prirediti predavanje. (Datum mi ni znan.)

Na prihodnje primarne volitve se že tudi malo pripravljamo, kar je tudi umestno, ker v naši naselbini (township) Slovenci, če nastopimo složno, odločujemo, kdo bo izvoljen.

Slovenski godbi v naši naselbini se zadnji čas stavijo na pot tudi razne zapreke, ampak članov godbe to ne straši in gredo preko njih ter nam od časa do časa zaigrajo kak nov komad. Članstvo dramskega oddeska tukajšnjega Slovenskega doma pa se prav pridno pripravlja na prihodnjo igro, katero namerava vprijeti dne 1. aprila popoldne v svojih prostorih.

Kakor sem izvohal postrani, nas nameravajo zaenkrat prav pošteno iznenaditi. Do sedaj so se na našem odru vprijetale največ drame, kakor so: Trije kralji, Razvalina življenja, Divji lovec, Stari in mladi in tako dalje.

Zadnje čase sta bili vprijeteni šaloigr in prihodnja pa bo veseligr "Umetnost in narava." Druga ne morem reči o igri "Umetnost in narava" kakor to, da kdor se hoče prav pošteno zabavati in od srca nasmejati, naj nikar ne pozabi priti dne 1. aprila ob dveh popoldne na Library. Želim še tem potom opominjati člane našega društva št. 386, da redno plačujejo asement, ker meni je nemogoče zalagati. Vsakemu posameznemu je lažje dobiti na posodo če nima sam, kakor pa meni založiti za vse.

Bratski pozdrav vsem zavednim čitateljem Prosvete. Za društvo št. 386 — tajnik.

Pittsburgh, Pa. — Delavske razmere so slabe, brezposelnih je dosti, plače so male, draginja velika. To je mr. Kuličeva prosperiteta. Volilci so krivi sami, ki so izvolili vse to.

Vsak pošten dopisovalec se podpiše pod svoj dopis; če ima kosmato dušo ali če nima poguma, se skriva za uredniškim hrbltom. Vsak naj piše, kar je res in če treba, naj tudi dokaže.

Dne 21. februarja je neki Grasič zastavil pot, ko sem hotel domov. Zahteval je, naj dokažem, da so se tepli na banketu in da sem jaz pisal sam, da nisem vedel, zakaj gre. Drugi dan sem izvedel, da je bil dopis v G. N. iz Pittsburgha, ki je vrgel žarek svetlobe na njih. Sum je letel na mene, da sem jaz pisal. Povdarjam še enkrat, da nisem naročnik in ne dopisovalec v G. N. in sploh še čital nisem onega dopisa in ne vedel zanj. Zato svetujem Grasiču in Golobihu ter sličnim drugom, da se prej dobro informirajo, potem šele napadajo. Ampak ne tako zahrbtno kakor so mene, ker v drugem slučaju se bom poslužil legalnih korakov. — John Ban.

Waukegan, Ill. — V Prosveti je bil dne 2. marca priobčen dopis iz tukajšnje naselbine, ki ga je podpisal neki Matija Jašem. Oseba, ki se je čutila prizadeto, je poslala k mojemu bratu poslanca, kateri je odločno trdil, da sem podpisani "Matija Jašem". Hotel je po okoliščinah izvedeti, če sem v resnici jaz sklanfal dotični dopis.

Javno povem, da nisem jaz tisti. Išcite ga drugod! Kar dam v javnost, tudi podpisem. Ni dolgo, ko sem napisal v Prosveti, kako so ljudje skregani med seboj; osebno sovraštvo prinese na seje, na katerih se potem pričakajo radi istega. No, in ljudje sodijo po sebi tudi svoje sosedje. Nič drugega ni kakor zavist in sovraštvo. Vsega pa mora biti kdo kriv: če ni Judnič, je pa Skala, kakor da bi bila midva tako malenkostna in se brigala za škodljive osebnosti. — Rudolf Skala.

Jožizava pojde v Moskvo.

Tokijo, 14. marca. — "Nič Simbun" javlja, da sedanji japonski poslanik Jožizava v Pekingju pojde kot poslanik v Moskvo. Jožizava je vodil pogajanja s sovjeti za priznanje sovjetske Rusije.

ŽARKOMET

Vsak dan!

Ker je materijala za mojo kolono vedno več, bo odalej izhajal Žarkomet tudi ob pondeljkih, torej v vsaki številki Prosvete. Edina izjema bo včas ob aredah, kadar hoče "uradni šimelji" imeti ves prostor zase.

Ponosno vhranje zastave ...

Zanimiva vest iz Jugoslavije: Dr. Korošec in Pašič bosta vsak čas pila bratovščino. Papež je že poslal Pašiču svoj blagoslov in kost novega svetnika, katerega so našli v centralni Afriki.

Pertinentna vprašanja.

Ali bi frančiškanski štab tako ropotal za dnevnik, če bi šlo za kateri drugi list, ne njihov?

Zakaj papa ni papa?

Čenjeni Žarkomet! — Še malo posveti v našo farmersko naselbino Willard in videl boš človeka, ki za vsako ceno hoče, da bi mu vsi ljudje rekli papa, dasi ni papa. In še se najdejo bedaki, ki mu pravijo "father" ali papa. Jaz pa pravim: Prej si naj zasluži to čast! — Prijatelj Žarkometa, Willard, Wis.

Eden izmed 999.

Nekdo je pisal v Prosveti, da pride 99 izmed sto dijakov za advokate. Dotičnik, ki je to zapisal, še ni gledal te stvari v svitu žarkometa. Če bi bil, bi vedel, da od enega tisoča dijakov jih 999 ne pride. Srca je, da je 99 od sto članov pri jednoti drugega mnenja. — A Kansas High School Booster.

Zakaj je Janezek ostal Janez?

Zakaj je bil Janezek večkrat zaprt po tri ure v šoli? Ker ni ob počitnicah pozdrvil učitelja, ker ni znal vsega katekizma na pamet in ker je izrezal petico iz šolskega spričevala. Da Janezek ni znal, je vzrok ta, ker so mu vtepali znanje v glavo s šibo in galico. — John Ban, Pittsburgh, Pa.

To je tisto, kar daje misliti.

Ali ni dejstvo, da imajo bogati ljudje večinoma malo otrok, siromašne družine pa kar po cele regimente, jasen dokaz, da je dosti gnilega v državi Danski? — J. I. A., Akron, O.

Kam so šli saluni.

Čenjeni Žarkomet! Največji dogodek, ki ga opazam dandanašnje, je ta, da so se saluni in bordelci preselili iz javnih v privatne hiše, odkar je vlada prepovedala pijačo in razglašala prostitutke. Danes je v zasebnih hišah več salunov in prostitutk kot je bilo kdaj prej. In to prinaša večji profit butlegarjem in advokatom pri divorskih. Kmalu bo zakon samo čez noč in drugi dan divors. Vsaka razporka prinese \$50 do \$100 in butlegar plača \$300 do \$1000, kadar je ujet. Ali ni to kakor nalašč? — Frank Eriah, Pueblo, Colo.

Dogodek št. 9.

Kot sin delavca, naseljenega v občini Holm kamniškega okraja, sem imel že v svojem devetem letu priliko spoznati šikane katoliške duhovščine. Kmečki sin, večji in starejši od mene, me je napotil, da sva izostala od krščanskega nauka in šla sva igrati za hlačne gumbce. Drugi dan je naju župnik izpraševal, kje sva bila. Ko je izvedel vse, je dal mojemu kmečkemu tovarišu le par klobuf, vso jezo je pa ohladil na meni. Kristov služabnik je ukazal, da sem pokleknal, nakar me je pripognil, pritisnil z enim kolonom k tlor in potem neusmiljeno mahal po meni kričaje: "Ti salamenski pritepenec in potev, mi boš vse otroke spridil!" — Tedaj se je v moji glavi pojavilo vprašanje: Zakaj ni bil moj tovariš enako kaznovan kakor jaz? Zakaj brutalna kazen zame, za onega, ki je bil več kriv, pa skoraj nič? Ali je to pravica, božja postava? In tedaj je bil v meni spet revolucionar — ne v socialistični šoli, pač pa v šoli katoliškega župnika! — I. K., Duluth, Minn.

"Missing link".

Marsikateri človek potuje s vlakom in celo z eroplanom bi rad frčal, toda svojo pamet še vedno vozi na "parizarju".

K. T. B.

Člani S. N. P. J. ščitite svoj list in pridobivajte nove člane.

RAZNE VESTI

DELAJSKI DOMOVI ZA KROJAŠKE DELAVCE.

New York, N. Y. — Odborniki raznih krojaških unij so se združili in ustanovili korporacijo za gradnjo delavskih domov. Zgradili bodo blok apartmentnih domov. Prvo poslopje bo imelo lep centralni vrt, igrišče za otroke in dvorane, v katerem bo prostora za 400 oseb. V njem bo telovadnica in gorazna. Poleg bo zgrajena tudi kuhinja za prireditve majhnih zabav. V vsakem nadstropju bodo živeli po tri družine, toda vsaka bo imela svoj vhod v svojo stanovanje.

Za stanovanje v teh hišah se lahko prijavi vsak organiziran krojaški delavec. Prijave je posiljati na naslov: Phillip Kaplowitz, International Union Bank, Fifth Ave in 21st Street.

Narčite bo izdelal arhitekt Andrew J. Thomas.

Med krojaškimi delavci je veliko zanimanje za te hiše in odločane bodo hitro. Ako se načrt odnese, ne bo ostalo pri gradnji teh apartmentnih hiš, ampak zgradili jih bodo še več.

Gospodarska delavska organizacija prihaja počasi, ampak prihaja pa vendar.

IKRASTO MESO POVZROČILO SMRT DVEH OSEB.

Štiri osebe so težko bolne.

Chicago, Ill. — Krenzova družina je priredila majhno zabavo na svojem domu in povabila par gostov. Na mizo je prišla tudi svinjska pečena s čebulo.

Po enem tednu je zbolela najstarejša gospodinja. Pozvali so zdravnika in po kratkem izpraševanju se jo dognalo, da je svinjska pečena na domači pridelitvi povzročila bolezen. Komaj je bila gospodinja bolna, so zboleli tudi drugi člani družine in njeni. Dva sta umrla, štirje se pa nahajajo, v nevarnem položaju.

Svinjina je bila ikrasta in slabo pečena. V Ameriki je v navadi, da se prinese meso napoli sirovo na mizo. Zdravniki svare pred slabo pečeno ali kuhano svinjino. Eдини pripomeček proti krastemu prašičevemu mesu je, da se svinjina dobro skuha ali speče, da poginejo ikre v njem.

UBOGI MILJONAR IN JEKLARSKI KNEZ SCHWAB!

New York, N. Y. — Charles M. Schwab, jeklarski magnat, je dober in praktičen katolik. To je povedal že večkrat sam in tudi veliki dnevniki. Zdaj se je vrnokar vrnil iz Italije, v kateri prihajajo letos trume romarjev, ker je sveto leto. Ko je stopil na ameriška tla, se ni razgovarjal več o svetem letu in romanju, ampak takoj mu je prišla na misel jeklarska industrija. Naglašal je ob svojem prihodu, da je cena za jeklo prenzika. To je to je treba povišati. Trdil je, da si ni nikdar pridobil centa s spekulacijo in da ni industrije, ki bi bila tako upravičena do političnega dobička, kot jeklarska. Kako je postal milijonar, je seveda navadnim ljudem uganka.

Gospod Schwab naj si nikar ne dela nepotrebnih skrbi. On je odlična oseba v novi Splittdorf-Bethlehem Electric kompaniji, ki izdeluje petcevne radijske opreme in še druge radijske potrebnice. Kompaniji je dovoljeno, da izda za \$1.250.000 obveznic, da bo lažje razširila svoje podjetje in kupčije.

NEWYORSKI UČITELJI ZAHTEVAJO POVIŠANJE MEZDE.

New York, N. Y. — Poročilo o plačanih davkih pripoveduje, da se povečali davčni dohodki. Henry R. Linville, predsednik Newyorške učiteljske unije, naglašala, da ta poročila naznanjajo, da so se davčni dohodki povečali in da se ljudje, ki plačujejo davke, nahajajo v dobrih gospodarskih razmerah. Ako je tako, zakaj bi učitelji ne zahtevali, da se jim poviša plača? Tako lahko izhajali ob času izdaje draginje.

Organizacija podpira Kleinfield-Riccovo predlogo za povišanje učiteljske mezde, ki je zdaj pred legislaturo. Linville pravi, da cena za življenske potrebnice se od lani plezoja navzgor. To kaže na bolejo poročila, ki jih izdaja delavski department.

ARGUMENT IMA DVE STRANI.

New York, N. Y. — Distriktni pravdnik Emory R. Buckner izjavlja, da se je odločil iztebiti tihotapstvo z opojnimi pijačami. Zato pripoča, da vsaka restavracija, hotel ali kabaret zapre, v katerem se točijo opojne pijače. Po njegovi sodbi bo kmalu prenehalo prodajanje opojnih pijač, ako bodo tihotapci trpeli škodo na denarnici. On trdi, da zastaja na sodiščih delo, ker se obtožujejo tihotapstva natakarkarji, točaji in drugi majhni grešniki. Lastnik restavracije ali hotela pride na sodišče in plača denarno globo za svoje uslužbence.

Izjava točajeve in natakarkarjev pa pokazuje drugo stran dolarja. Oni izjavljajo, da morajo še prevečkrat sami plačati denarno globo, dostikrat morajo noč prespati v ječi, ker ne pride nihče ponje, dasiravno so prisiljeni prodajati opojno pijačo v velikih restavracijah in kavarnah. Z njihovimi gospodarji je seveda drugače. Ako je restavracija ali kavarna zaprta, lahko vseeno prodajajo opojne pijače nadalje, ker imajo potrebni kapital na razpolago. Najamejo lahko ljudi in tudi druge prostore. Trpe v resnici le točaji, natakarkarji in drugi uslužbenci.

GOSPODOV OLNJIH MAGNATOV NI PA JIH NI.

New York, N. Y. — Med pričami, ki jih išče vlada pri obravnavi glede teapotskega škandala in ki se vrši v Cheyennu, Wyo., je tudi polkovnik Robert W. Stewart, predsednik Standard Oil družbe v Indiani. On se nahaja nekje v Mehiki, da gleda in pazi na oljne interese Edward L. Dohenyja. Doheny sam pa pripoveduje, da nameravajo Standard Oil kompanija, tvrdka Blair & Co. in neki neimenovani britski interesi kupiti njegovo oljno lastnino v Mehiki.

"TO NI VEK OTROKA!"

New York, N. Y. — Preiskovalci Russel Sagove ustanove izjavljajo v svojem zadnjem poročilu, da sedanji vek ni "vek otroka", ker se izkorišča otroci in otroci ženijo. Poročilo pravi, da v Združenih državah živita dve tretjini milijona nevest, ki so še otroci in so pod šestnajstim letom. In te neveste so hčere ameriških belopoltnih starišev. Ta resnica je popolna v protislovju s splošno ljudsko sodbo. V splošnem so sodili, da se hčere tujezemskih starišev ženijo v otroških letih. Preiskava je dokazala nasprotno.

ČUDNE POSTAVE.

Topeka, Kans. — Sprejeta je bila predloga, ki dovoljuje železnikom strojevodjem, da tako piskajo kot v drugih državah, kadar se približajo cestnemu križišču.

V drugih državah so strojevodje zapiskali štirikrat, kadar so se približale cestnemu križišču, ker so imeli take instrukcije od železniških družb. Bila sta dva dolga in dva kratka piska. V državi Kansas so bili dozdej dovoljene samo trije piski. Strojevodje se niso ozirali na to postavo, marveč so piskali tako kot v drugih državah.

ZENE ZAHTEVAJO MIR.

New York, N. Y. — Zastopniki šestih mirovnih organizacij so zborovali na poziv ženske organizacije "Women's Peace Union" da izdelajo program za sodelovanje z enako organizacijo v Londonu. Ta ženska organizacija se trudi, da se sprejme amendment k zvezni ustavi, po katerem postane vojna nelegalna.

Francoski socialisti za nacionaliziranje rudnikov.

Pariz, 14. marca. — Sto socialističnih poslancev v francoski zbornici je predložilo osnovo za nacionaliziranje rudnikov v Franciji in v vseh njenih kolonijah. Osnova določa, da se ustanovi ministrstvo rudnikov, ki upravlja in vodi vse rudarske posle.

All želiš znati pravilno pisati čitat angleško? Naroci si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Kalljevska matica S. N. P. J.

Vesti iz Jugoslavije

V smrt zaradi nesrečne ljubezni. Sobarica hotela 'Beograd', v Slovenski Bistrici Genofeva Lasbacher se je zastrupila z lizolom. Predno je prišla zdravniška pomoč, je bila že mrtva. Vzrok samomora je baje nesrečna ljubez.

Ameriški znanstvenik v Jugoslaviji. Tekom tega meseca pripe v Jugoslavijo profesor Albert E. Jenks z univerze Minneapolis v Zdrž. državah. Prof. Jenks bo v znanstvene namene prepotoval Jugoslavijo, kjer ostane več mesecev. Jenks uživa kot antropolog velik mednarodni ugled.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl v starosti 48 let Anton Počotnik, trgovec. — Na Viču je umrl posestnik in gostilničar Fr. Pavlič. — V Savi pri Jesenicah je umrla v starosti 61 let Jera Vovk, roj. Muhovec.

Umrl v Ljubljani. Karel Hager, uradnik Kranjske hranilnice v pok., 79 let. — Gabrijele Dežman, učiteljica, 23 let. — Marija Herxl, uradnikova vdova, 60 let. — Josip Škrah, dninar, 29 let. — Jakob Bajt, sin železn. ključavničarja, 22 mesecev. — S. Angelika Marija Zupanc, usmiljenka, 28 let. — Anica Vrenk, rejenka, 7 mesecev. — Frahiška Urek, vdova trgovskega poslovođe, 55 let. — Viktor Bollaffio, vinski veletržec in posestnik, 69 let. — Andrej Odlasek, železn. revident v pok. in hišni posestnik, 76 let. — Marija Urek, orožnikova žena, 26 let. — Janez Robas, hlapec, 72 let.

Hrvatski Haarman. V neposredni bližini Samobora na Hrvatskem se je zgodil zadnji dni grozovit zločin, ki daleč prekaša zlodejstva Harmama in Denkeja. V prvem trenutku bi vsakdo mislil, da gre za dejanje popolnoma abnormalnega človeka. Toda natančnost, s katero zločinec sam opisuje podrobnosti svojega dejanja, dokazuje, da ta človek ni tako nenormalen, da ne bi mogel biti odgovoren za svoje dejanje. Na vsak način pa bodo sodni psihiatri imeli še važno besedo. Gre za sledeče:

Kmečki fant Anton Vlahović iz vasi Farkaševac je srečal pretekli mesec v bližini svoje hiše štiritletno deklico. Približal se je otroku, ga zgrabil in odnesel v hlev. Tam je položil deklico na trebuh na tla, dvignil eno njeno nogo in obe roki in potegnil iz žepa dolg nož. Nato je prerezal otroku trebuh in grlo. Otrok je bolešno zakrical. Se živaga je vtaknil v vrečo in odnesel v svinjak. Tam je dvignil dve deski na tleh in vtaknil otroka, ki je še vedno živel, v jamo pod deskami, jo pokril s slamo in deake zopet zabil.

Popoldne so prišli stariši, da poiščejo otroka. Vlahovićevi hišni tovariši so šli slihi iz hleva nekak šum, kakor otroško stokanje in hropenje. Odlili so v hlev in našli v resnici otroka pod krvavimi deskami. Potegnili so ga sicer takoj iz jame, toda nesrečno dekletce je kmalu nato podleglo groznim poškodbam.

Strahovitega zločina je bil takoj osumljen Vlahović, ki je hotel ves dan s krvavimi hlačami na okrog. Po aretaciji je najprej trdovratno tajil, končno pa je priznal svoje zverinsko dejanje. In nato je čisto mirno povdal, kaj je storil. Kazal ni niti najmanjšega kesa. Nasprotno, opisoval je stvar tako mirno in hladnokrvno, kakor da bi zaklal kakega prašička. Vse navzoče je objela groza pri njegovem pripovedovanju in vsakdo je moral priti do prepričanja, da je Vlahović pri izvrševanju zločina celo užival.

"Ko sem spravil otroka pod desko," je pripovedoval, "sem vzel krvavo vrečo, šel v svojo sobo, vrgel vrečo pod postelj in potem mirno zaspal..."

Zverina v človeški podobi je bila seveda takoj aretirana in prepeljana v Zagreb. Pri zaslišanju v Samoboru je rekel sodniku: "Blazen sem in popolnoma zmešan." Čudno samo, da se je tako dobro spominjal, kako je izvršil svoj zločin.

Skrbi novega milijonarja Jovanovića. — Nekaj je nedvomno resnice na tem: Milijonar biti tudi ni lahka stvar. Morda ima še več skrbi, kakor vsak siromak.

Naši čitatelji se gotovo še dobro spominjajo mladega beograjskega natakarkarja Momčila Jovanovića, ki je približno pred par tedni podedoval od svojega

strica v Ameriki nič manj kakor — 27 milijonov dinarjev. Jovanović, ki bi se prve dni kmalu od samega veselja razpočil, je prišel v uredništvo nekoga velikega beograjskega dnevnika in nervozno nagovoril glavnega urednika z besedami: "Za božjo voljo, gospod glavni urednik! Prosim Vas, objavite v listu, da nisem ničesar podedoval." Urednik ga je začuden pogledal, nakar je Jovanović še pripomnil: "Stvar je namreč sledeča. Odkar sem podedoval te nesrečne milijone, nimam več miru. Vsa dan me čaka doma kopica pisem. Sedaj se mi ponuja kak kompanjon, sedaj zahteva kaka banka, naj naložim denar pri njej, sedaj zopet me "pumpajo" razni prijatelji, znanci in tudi tujei. Če pojde tako daleč, moram zabzneti in to iz enostavnega razloga, ker se tudi bojim, da me okradejo in oročajo. Prosim Vas torej za božjo voljo, ustrezite moji želji."

Urednik je ugodil njegovi prošnji, obenem pa se informiral pri lastniku "Kasina", kaj je pravzaprav z Jovanovićem in pri tej priliki zvedel, da je ta v resnici podedoval 27 milijonov dinarjev. Prvotno je Jovanović sam izjavil, da je podedoval 36 milijonov, ko pa so ga potem nadlegovali z vseh strani, je znižal vsoto na 27 milijonov, sedaj pa bi rad, da bi sploh nikdo ne vedel, da je v resnici postal čez noč velik bogataš.

Kakor razvidno, v resnici ni malenkost, postati milijonar. "Ubogemu" Momčilu Jovanoviću bodo njegovi milijoni v resnici napravili še sive lase.

Porotno zasedanje v Novem mestu. — Pomladansko porotno zasedanje pri novomeškem sodišču je pričelo 2. marca, in sicer proti Antonu Ogulinu radi hudodelstva uboja in Ivanu Kocjančiču radi hudodelstva uboja. Dalje proti Josipu Murgelju radi hudodelstva uboja in proti Mihaelu Pelešu in Jakobu Bernasu radi hudodelstva rop.

Epidemija ošpic v Sloveniji. — Epidemija ošpic gre v zadnjem času preko Slovenije. Po nekaterih krajih že pojenjuje, po drugih šele pričena. Ker ošpic pri nas še par let ni bilo, je medtem doraslo mnogo otrok, tako da se bolezen z lahkoto širi. V prvih razredih osnovnih šol manjka po polovico učencev.

Tragična smrt. — V petek dne 27. februarja zjutraj je odšlo pet učencev mešanske šole v Ljutomeru, kakor običajno, v šolo. Med njimi je bil tudi Konrad Senčar iz Starenove vasi. Malo pred postajo Ljutomer so se učenci na Senčarjevo prigovarjanje pričeli ob občestnem jarku pehati. Pri tem je padel Konrad Senčar tako nesrečno na strolo litrsko steklenico, ki je ležala v jarku, da si je prerezal na desnem stegnu žilo odvodnico. Součenci so ga takoj potegnili iz jarka. Šel je še 50 korakov dalje, nato pa se zgrudil in izkvrvel. Železniški uradnik, ki je prihitel na klicanje otrok na pomoč, je našel nesrečnega fantiča že umirajočega. Tragični slučaj je zahteval mlado žrtev — pridnega učenca.

Knjižnica za priseljence na Ellis Islandu

Dočim priseljenci, katerih je vedno mnogo na priseljeniškem otoku, dobivajo tam hrano in stan, vendar je res, da nimajo tam duševne hrane, t. j. čtiva, na razpolago. Priseljenci, ki se danj prihajajo v Združene države, so vsi pismeni, kajti zakon ne dovoljuje prihoda nepismenih. Ni torej čuda, da se priseljencem v dolgih urah, dnevih ali celo tednih čakanja na otoku, bodisi ker morajo čakati na končno dovoljenje za vstop v Združene države ali bodisi ker čakajo na deportacijo, toži po knjigah in drugem čtivu v lastnem jeziku, da s tem kratijo ure strašnega dolgočassja.

Da se temu odpomore se je sprožila ideja, da bi se ustanovila tujejezična knjižnica na Ellis Islandu. Za začetek so uradniki Foreign Language Information Service iz svojih zasebnih knjižnic darovali v to svrhu nekoliko knjig, ki utegnejo zanimati priseljence, pridržane na otoku. Takromni začetek utegne biti temelj tujejezične knjižnice na Ellis Islandu. Uradniki F. L. I. S. so dosedaj darovali 86 knjig, namreč 15 čeških, 13 finskih, 4 francoske, 16 nemških, 6 slovenskih, 8 srbo-hrvatskih, 9 poljskih, 9 ruskih in 6 slovaških. Drugi darovi bodo kmalu sledili.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904. Ljubljana, 17. junija 1907. v druzini ljubiteljev.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESEK:
Predsednik Vincent Calarik; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstona, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jole Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROČNI ODESEK:
Martin Železnikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Taucher, 2327 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križmančić, 13111 Dennington, Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODESEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrošič, Box 284, Moon Run, Pa. Joseph Zorko, RFD, 2, Box 114, West Newton, Pa. Anton Šular, Box 194, Gross Kans., za Jugoslopd. Frank Klus, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

ZAPADNO OKROŽJE:

Nadzorni odbor:
Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitveni odbor:
Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolko Oves, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Ollp, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korrespondence z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, figar naslov je zgornj.

Vsi prisilni na gl. porotni odesek se naj pošiljajo na naslov: Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasni, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Brezdovomno se vsi tujerodci zavedajo, kaka usluga se s tem napravi rojakom, katerih je vedno mnogo na otoku, saj duševna hrana je ravno tako potrebna kot telesna. Mnogi bodo gotovo le srečni, da morejo iz svoje knjižnice prispeti kako knjigo. Vsaakdo, ki ima doma kako knjigo v dobrem stanu, katere več ne potrebuje, jo lahko pokloni v to humanitarno in rodoljubno svrhu. Na tak način bi bila kmalu na razpolago precejšnja tujejezična knjižnica na otoku. Knjige naj se pošljejo s predplačano poštnino na Research and Reference Bureau, Foreign Language Information Service, 119 West 41st Street, New York City. — F. L. I. S.

George Washington

Težko je dandanes ustvariti si pravilno sodbo o značaju in geniju "očeta te dežele", s katerim pridevkom ameriški narod rad nazivlje George Washingtona. Bil je vodilna in najbolj iztaknjena figura v junaški borbi Združenih držav, in tako je popolnoma naravno, da je postal vtelesnost vseh čednosti in dobrih lastnosti, s katerimi se Amerikanci radi ponašajo, in vzgled, ki se predočuje v posenemanje vsakemu ameriškemu dečku, predno vstopi v šolo. Ne zadržujni s tem, da ga hvalijo kot enega izmed najboljših državnikov in vojskovodij, ki so kedaj živeli, so njegovi rojaki že povedali o njem mnogo pravilic, da dokažejo njegove vrline. Oni veliki del njegovega življenja, v katerem se je razodela njegova valčina, je bil posvečen blagoru njegovih rojakov in silni borbi, iz katere so se rodile Združene države, in ta presumljiva pripoved se bo vedno čitala z živim zanimanjem.

Washingtonova družina je bila angleška po izviru. Njegov prastari oče, John Washington, je bil prišel v Ameriko l. 1636 in osvojil si bogata zemljišča v Virginiji. George Washington se je rodil dne 22. februarja 1732. Oče mu je umrl, ko je bil George 12 let star, in dasi je mati imela mnogo zemlje — njen mož je zapustil okoli 5.000 akrov — vendar je imela malo denarja za vzgojo svojih petero otrok. Citati, pisati in računstvo se je George Washington učil v mali šoli, ki jo je vodil cerkovnik župne cerkve. Hotel so iz njega napraviti "planterja", kakršen je bil oče, in zato so ga vzgajali v takega. Ko pa je bil 15 let star, je hotel postati mornar v angleški mornarici, ali mati se je uprla in moral je nazaj v šolo. Na to se je učil zemljemerstvu, da bi nekaj zaslužil, predno bi bil postal zadosti star, da prevzame očetovo posestvo. Ravno kot mladi zemljemerec v divji in še malo

Kašelj

otlabuje sistem in je vedno neprijeten. — Tukaj pride na pomoč

Severa's Cough Balsam.

Teži razdraženje, odpravi piščol sluzov, olajša kašelj in moše preprečiti dosti resnih boleznih.

Cena 25 in 50 centov. Vprašajte vašega lekarnarja.

DA SKUHAS DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi sklad, kmali, določiti in vse druge potrebnice. Poiskate in se pripravite, da je doma pri vas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Groceries, stabilizirani in v prodajo izločeni dano primarno gostinstvo pri vaših naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6601 Superior Avenue, Cleveland, O.

Preteklost in bodočnost žene

Se v drugi polovici minulega stoletja se je ženskam odrekala pravica na višjo izobrazbo. Večina poklicev jim je bila nedostopna in sodelovanje v političnem življenju zabranjeno. Še do nedavne dobe je morala žena, omožena z alkoholikom ali surovino ali spolno bolnim človekom, prenašati nepopisne muke, često prav do smrti. Zakon ji ni dajal nikake zaščite in družba bi jo obsodila, ako bi se skušala sama osvoboditi svojega trpljenja. Žensk niso trpeli niti po solah, niti po uradih, niti po trgovinah. Povsod so jih pehali proč, povsod so gledali nanje kot na manj vredna bitja. Zato ni čudno, da so zahajale ženske tja, kjer so jih edino sprejemali radi: v cerkve. Pri duhovnikih so iskale ženske svoje duševno vzdržanje, v molitvi olajšanje svojega trpljenja in v nadi na posmrtno življenje osvobodjenje iz bede pozemeljskega življenja. Iskale so uteho po ironiji usode baš ondi,

kjer so bili glavni krivci, da je ostala ženska tako dolgo neenakopravna, poniževana in žaljena v njenih najsvetejših čutih. Danes, ko postajajo ženske enakopravne državljanke, ko imajo pristop do vseh šol in na vseh mestih, ko se jim priznava marsikje glasovalna pravica, je klerikalizem tudi za ženske nedostojen in ponižujoč. Večina žen, ki tako vise na klerikalizmu, seveda ničesar ne ve o inkviziciji, o preganjanju "čarovnic" v srednjem veku, o pravem pomenu "čistega spočetja" device Marije in duhovniškega celibata, ne ve ničesar o sovražnih in surovih psovkih cerkvenih očetov proti ženskam, ne razume dalekosežnosti tako zvanega "uvajanja" po porodu, ko se mora mati "očistiti", ne zaveda se nenavnosti cele vrste naukov, s katerimi cerkev ženske ponižuje in jih skuša vzdržati v sužnosti in odvisnosti. "Ženska naj na skupščinah molči in naj se ji ne dovoli govoriti." Te besede v pismu sv. Pavla Korinčanom so imele morda kak smisel pred 18 stoletji, a cerkev se ravna po njih še dan-

danes. Ženske so torej vedno morale molčati in molče večinoma še danes. Ker je bila ženska po knjigi Mojzesovi ustvarjena iz moza, ker je bila ženska kriva prvega greha in je bil Adam zaradi ženske pognan iz raja, mora ženska ostati podrejena možu, ki ostane njen gospod na veke. Iz naravnega razmerja moža do žene se je ustvarila ženski sužnost in se je ljubezen storila za nečistost, greh in sramota. In z vsakim novim človekom se ta "greh" ponavlja ter prenaša od pokolenja na pokolenje. Le Marija je bila mati brez materinstva in žena brez ljubezni. Tako uči sv. pismo. Marijo je "obsenčil" sv. Duh, a sv. Jožef je bil le ženin in pestunja. Kdor tega ne veruje, pa bodi proklet! In vsak stik z žensko se je smatral za greh, devišstvo za ideal, a zakonsko življenje za sramoto. Končno je Gregor VII. uvedel celo celibat za duhovnike, menihe in redovnice ter proglašil spolnost za sramotnost. Posledice so bile sicer strašne, a cerkev še dolej ni odstranila te barbarske, krute, protinaravne,

pameti in življenju sovražne uvedbe. Cerkveni pisatelji so slikali žensko kot večno nevarnost za moškega in ženske so jim bile orodje hudičeve, s katerimi zapeljuje nedolžne ubožce. Največji teolog katoliške cerkve, "sv." Tomaž Akvinski, je pisal o ženskah: "Ženska je mnogo bolj vdana zlu nego mož. Pogled zlobne ženske je strupen in škodljiv. Pri tem sodeluje hudič, s katerim so zvezane čarovnice..." "Sv." Anzelm, nadškof v Canterburyju, je pisal: "Ženska je sladko zlo, ki uničuje s svojim dobrikanjem moško silo. Kot hudičev blato hodi nališpana v krasnih oblekah in navitih laseh, da bi nas pogubila. Ženska je smrt duše." Peter Damianski iz 11. veka je pisal: "Ženske ste hudičeva krma, določena za plamen večne smrti. Na vas se pase hudič kakor na izvrstni gostiji in se draži na zapeljivi vaši polnosti. Ve ste posode nesreče in božje jeze, ve ste zle tigrice, žejne človeške krvi. Tudi levinje bi vas smel imenovati, ki besne dvigajo svoje krepilje. Ve ste izrodek kač." Dokazovali so celo, da ženska sploh ni človek. Tak dokaz je n. pr. izrek Boga očeta. Predno je ustvaril Adama, je Bog dejal (a kdo ga je slišal?): "Ustvarimo človeka po svoji podobi." Ako bi Bog mislil pri tem tudi na Evo, bi bil gotovo dejal: "Ustvarimo ljudi po svoji podobi!" Ker tega ni rekel, je mislil le na moža, in zato Eva ni bila človek. Borba o vprašanju, je li ženska človek ali ne, se je razvnela tako strastno, da je morala leta 1595 univerza wuertemberska izjaviti: "Dekan, senat in profesorji teološke fakultete na wuertemberski univerzi proglašajo, da spada tudi ženska k človeštvu." Se l. 1799 je izšla brošura, v kateri se trdi, da ženska sicer ima dušo, toda njena duša nima sedeža v možganih, nego v — Ker je cerkev tako zaničevala ženske, je tudi razumljivo, da je verjela v čarovnice, jih obsojala na muke in na grmade. Kot čarovnice, ki so občevali "nečisto" s samim hudičem v podobi kozla, mačka in drugih živali, so bile sežgane celo deklice devetih in desetih let! Danes cerkev nima več nekdanje moči. A zanimivo je, da smatra še dandanes nezakonsko mater za uteleseno grešnost; ako umre tekom šestih tednov po porodu, ne zasluži cerkvenega pogreba. "Sv." Alfonz Liguorski pa je zapisal, da možki ni dolžan, poročiti se z dekletom, ki ga je zavedel in imel z njo otroka, dasi ji je zakon obljubil makar s prisego. Taka možka prisega ne velja, in deklica nosi sramoto in škodo po lastni krivdi! Zapeljavec sme biti torej krivoprišežnik, a zapeljano deklica je obsojena nečistnica... Tridentiski cerkveni koncil je sklenil: "Ako bi kdo rekel, da ima zakonski stan prednost pred devištvom ali pred devičarstvom ter da ni bolje in Bogu ljubše, da človek ostane v devištvu ali devičarstvu, naj bo proklet!" Zato je sv. Avguštin priporočal zakoncem živeti po vzoru Marije in Jožefa, češ potem bo tem preje konec sveta in pojde dobro človeštvo v nebesa. Filozof Justinus pa je trdil, da je najbolje, prepustiti Bogu, da ustvarja ljudi tako, kakor je ustvaril Jezusa, t. j. s sv. Duhom! Kultura in napredek sta prisilila tudi take fanatike, da danes več v javnosti ne kažejo zaničevanja proti ženstvu. Skrivaj pa so uklenili ženske, da jim služijo v njih reakcionarne namene, še dandanes. Neizobraženo ženstvo je za vsak narod največja nesreča. Z njim se vzdržuje premoč klerikalizma. Na možkih je, da poskrbe, da njih žene in hčere uživajo čim višjo izobrazbo. Kajti izobražena ženska je enakopravna in enakovredna z možem — najbolj koristna in poštena, srečnosna narodu in državi. — (Po dr. L. Milde-ju.)

RAZNO

330 obravnava radi ene klobute. — Na Dunaju je pravkar umrl mož, s katerim so imeli zadnja leta opraviti malone vsi sodniki avstrijske prestolice. Pisal se je Mavricij Huschak in je bil najbolj vsakdanji gost sodnih dvoran na Dunaju. Samo leta 1923. je imel nič manj kakor 180 obravnav, ki pa so bile v bistvu vse nadaljevanje enega samega procesa, katerega je začel pred leti radi ene klobute. Pred leti je bil Huschak v neki kavarni oklofutan od blagajničarke. Dobil je krepko zaušnico, ker je izustil neko nesramnost. Huschak je žensko tožil, češ, da je bila njena zaušnica tako krepka, da mu je izbila več zob iz čeljusti. Zahteval je gmotno odškodnino radi zob in zadoščenje radi razžaljenja časti. Na prvi obravnavi se je pokazalo, da je Huschakova tožba izvirila iz trte. Izbili zobje so se namreč nahajali baš na nasprotni strani od one, po kateri ga je blagajničarka brutalno pobožala. Nastalo je splošno zasmehovanje propadlega tožitelja in velik del Dunaja je kazal s pratom za Huschakom ter se mu javno rogal. Iz tega zasmehovanja se je izcimilo nebroj novih tožb. Mož se je spravil najprej na zagovornika blagajničarke. Tožil ga je pod pretvezo, da je on povzročitelj njegove blamaže, vsled česar ga nihče več ne spoštuje. Tako se je stvar nadaljevala več let. Huschak je porabil skoro ves svoj čas za tožarenje. Tožil pa je vedno priče iz prejšnjega procesa. Odvetniki so ga seveda začeli smatrati za slaboumnega človeka, kajti jasno je bilo, da pameten človek kaj takega ne more počenjati. Na Dunaju so slednjič poznali Huschaka vsi kot poklicnega tožitelja. Moral je namreč radi neprestanega poslovanja s sodišči poustiti svoj pridobitni poklic trgovskega agenta in borznega posredovalca. Sedaj je umrl in s tem so vsi njegovi nasprotniki oproščeni strašne more. — Zaradi klobute, katero mu je prisilila neustrasna blagajničarka, je imel Huschak 330 procesov. Za prihodnje mesece pa je bilo napovedanih še par tucatov razprav. Njegova smrt je napravila tožbam konec. Osramočeni Huschak je umrl za srčno kapjo.

"HIS MASTER'S VOICE"
Prave, glasne VICTROLE
CENE
od \$22.50 do \$250.00.
Prave Victor plošče ali pa slovenske fine piano-rolle, dobite pri nas.
Pilaše po cenik.
IVAN PAJK,
24 Main St., Conemaugh, Pa.

ISČEM HĽAPCA
za navadno farmersko delo, plačam \$45.00 na mesec, hrano in stanovanje. Prednost ima, ki je že na farmi delal. Oglasite se osebno ali pismeno pri lastniku: Anton Koren, Box 98, Claverack, N. Y. — (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Marc 31.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80. Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30. Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman. Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

Pa tudi kupčija ni napravila svojega vtiska. Teolog Vincencij je preziral prej kot slej polnopravne lepote svoje vročekrvne sosedice in z vso pridnostjo je poslušal pobožne pouke v semenišču. Še vedno ni imel druge želje, nego prejkotprej zapeti novo mašo. Mati Mica pa se je posluževala vsakovrstnih sredstev. Na semnju meseca januarja je izteknila staro ciganko, ki ji je naznanila celo vrsto zanesljivih pripomočkov, s katerimi se pridobi ljubezen trdovratnih mladeničev. Mati ji je morala prekrbeti malo las, ki jih je sinu v spanju odstrigla. Zaljubljena vdova jih je razrezala na drobne koščke ter jih pometala v kupo brežanke, da je potem vse to izpila. Nato je svojeručno oprala pražnjo mehko rjuho, na kateri je bila poprej spala štirinajst dni. Mati Lukmanka je oprano rjuho prevzela ter jo skrivoma spravila sinu v posteljo, da je štirinajst dni ležal na njej. A tudi pripomočki stare ciganke so bili brezuspešni!

Naposled, kar je bilo pričakovati, je nastalo iz vsega javno pohujšanje. Vsa Ljubljana se je za pereče to vprašanje ravno tako zanimala kakor za pripetljaje na kongresu. Naravno je tudi, da se je ženstvo poprijelo te stvari, in čisto navadno je, da je posebno ženstvo šentpetrske župnije bilo na nogah. To ženstvo je bilo soglasnega mnenja, da Dagarinka lemtarinja ne sme dobiti in da je za faro pravzaprav velika sramota, da faranka na tak način hoče cerkvi maščič odjesti. Ko je mati Mica na Svečnico zjutraj prišla k maši, jo je pričakovala pred cerkvijo tolpa razljučenih žensk, da ji zabranijo vstop v božji hram. Že so se glasile ostre besede, že so se iztegale nežne roke po Dagarinkinih kitah, in gotovo bi se bil vnel pretep, pri katerem bi bila brez dvojbe tekla kri matere špickramarice, da nista prihitela na lice gospod Janez Bedenčič, tedanjí šentpetrski župnik, in Jože Rome, njegov kaplan. Oba sta z velikim naporom ukrotila množico, tako da je gospa Dagarinova lahko pobegnila ter zdravo odnesla svoje telo. Ostala pa ji je velika sramota, a tudi ta je ni izpokolila: njena ljubezen do semeniščnika se ni ohladila, nasprotno, z vsakim dnem je plapolala z višjim plamenom.

Rodil se je torej javen škandal in duhovska oblast je morala sama skrbeti, da se najhitreje odpravi. Škof Avguštin je sklical v posveto vanje nekaj kanonikov in semeniških profesorjev, da bi določili, kaj je učiniti, da bi se spravila s sveta delikatna afera. Ugibalo se je mnogo, naglašalo se je, da bi bilo škoda vzornega mladeniča, ki ga niti najmanjša krivda ne zaveva, in da bi morda kazalo, če bi mu škofja mjllost pridobila kako mesto v semenišču sodnejdne diocenze. Končno se je oglasil gospod Jakob Zupan, "der Gottsgelehrtheit Doktor, Professor des Bibelstudiums des alten Bundes," ter lakonično izpregovoril: "Dajte ga babnici! Drugače mu bo pozneje, ko bo kot maščič v gorah tlačanil, krvavo žal, da je bil v teh časih tak tepec in tako od Boga zapuščen telček!"

Z ozirom na večno pošteno hišo se je poveril profesor Dagarin, naj vse pametno uredi in naj položi na arce teologu Vincenciju, da bi ga premilostivi škof vsekakor moral iz semenišča odsloviti, čeprav ga tudi najmanjša krivda ne zaveva.

Usoda maščičkega kandidata je bila s tem odločena. Niso mu takoj vsega povedali, polagoma so ga pripravljali na žalostni konec. Še vedno je hodil v semenišče s knjigami pod pazduho, ali zahajati je moral tudi v hišo Marije Dagarinke, kamor ga je profesor Dagarin sam vabil. Takemu vabilu se je moral mladi tonsuratus pokoriti, kar je pač samo ob sebi umevno. Vdova pa je pri tem silno previdno postopala. Ni se mu vstajevala, če je prišel na obisk, pač pa je imela vse polno priganjačev, ki so zanj loledino orali. Mednje je spadal v prvi vrsti Erbežnik Ciril, penzionist pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Navzlic duhovniški halji, katero je nosil, ni dostikrat imel, da bi se bil do siteda najedel, in odkar je stopil v pokoj, si ni mogel več omisliti niti nove suknje, niti novega cilindra. Njegov cilinder je bil imeniten po Ljubljani in njegova suknja je bila odrgnjena, da se je na vseh mestih svetila. Če je

imel kaj denarja, je tudi rad vino srkal, ker je pa le malokrat imel denar, je vohal za prilikami, kjer se ga je nasrkal na tuje stroške. Bil je ta cerkveni penzionist kup veččine in zapuščenosti in živel je dostikrat kakor mačka na strehi, ki nima nikamor iti. Zadnje čase se je ugnezdil pri Dagarinki, in kadar je bil Vincencij Lukman na obisku, vselej se je znašel na mestu tudi gospod Ciril Erbežnik.

Tako sta bila tudi v nedeljo pred pepelnico sredo zvečer ob šestih oba prišla in hišna gospodinja ju je spravila v svoje stanovanje v zgornjem nadstropju. V mali, nizki sobici je bila velika miza z belim prtom pregrnjena in videlo se je, da se pripravlja večerja za več oseb.

"Sem čul," je izpregovoril gospod Ciril, "sem čul, da ste klali, mati Micika, in dobro je in krščansko je, da nekaj kolin tudi drugim ljudem privoščite!"

To rekaši, je vrgel svoj oguljeni cilindar na peč, stari svoj plašč pa na tla tik peči. "Med potjo sem srečal to mlado kislico — tu je pokazal na teologa — pa sem ga privlekel s sabo. He, ali je prav, Micika?"

Pri teh besedah je značilno zamežikal, da je oba, gospodinja in alumna, rdeča kri zalila. Hišna mati je oba posadila med gostobesednim onikanjem k postranski mizici, kjer je že čakal bokal vina.

"Nekaj časa bodeta morala še čakati," je izpregovorila sladko. "Imeli bomo imenitnega gosta."

"Koga?" je zarentačil gospod Ciril. "Franciškankega svetnika!"

Gospod Erbežnik je nekaj zvižgljal ter se zagledal v kot, kjer je gorela svetilnica pred veliko podobo Matere božje.

"Tudi prav!" je kričal. "Bova vsaj videla svetnika klobase jesti! Do danes ga še nisem videl takega svetnika! Ha, ha!"

Ko je gospodinja z najljubeznivejšim pogledom objela svojega bogoslovca, je odšla iz sobe.

Gospod Ciril je takoj natočil vina v dve kupi ter izpregovoril prijazno: "Tu sem sedi, Cene, in pij!"

Imel je navado, da je teologe tikal, česar mu ni nihče štel v zlo. Lukman se je posadil k mizi ter namočil ustne ob kupi. Tudi vina ni pil vzorni ta mladenič! Žalostno je povsili glavo ter vzdihnil:

"Najraje bi šel domov — k materi!"

"Tiho fant!" je zatulil stari. "Govori, kadar boš vprašan!"

"Pa je zopet takoj prijazno dostavil: "Pij, Cene!"

"Ljubi Jezus," je zastokal mladi, "da sem že vsaj enkrat akolit, potem me ne bodete mogli več preganjati!"

"Akolit, akolit!" je vpil gospod Ciril jezno. "V Vipavi imajo vino, kateremu pravijo pikolit. In pikolit je dostikrat boljši od akolita! Taceas, puer!"

Še bolj se mu je povesila glava: "Saj molčim, gospod Ciril, in v Boga zaupam!"

Erbežnik si je iznova natočil kupo ter jo držal proti luči, da se je žarek lomil v zlati tekočini. Pogledal je na pijačo, pogledal na žalostnega fanta, nato pa je kupo do dna izpraznil. Tlesknil je z jezikom ter izpregovoril sočutno:

"Ej, Cene carissime, boš li res ploh vlačil ta predpust?"

To vprašanje je razkačilo teologa: "Kaj me vendar tako povprašujete, ko vendar veste, da se hočem posvetiti oltarju!"

Gospod Erbežnik je hripavo zapel: "Quare tremuerunt gentes et populi mediati sunt inania?"

Nato pa je zavpil: "Oltarju se hočeš posvetiti!"

Potem je še dostavil: "Revišče, poglej me no! Ali nisem bil posvečen oltarju?"

"Bili ste!"

"Poglej, kako živim ob oltarja! Na stara leta imam eno samo srajco, in če jo dam prat, hodim — brez nje!"

Ko ni bilo odgovora, je dalje kričal: "In Valentin Vodnik! Saj si ga vendar poznal? Ni li bil prvi maziljenec Gospodov? Kaj?"

(Dalje prihodnje.)

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Rock Springs, Wyo. — Uredništvo "Prosvete" nič ne računa za priobčitev dopisov. — Pozdrav!

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Washington, D. C. — Sodna obravnava proti senatorju B. A. Wheelerju iz Montane se otvori 16. aprila. Wheeler je obtožen, da je prejel plačo kot advokat v zadevi javnih zemljišč.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.